

PS-I.431.1.16.2025

PROTOKÓŁ

KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubsku, al. Niepodległości 2.

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285).

Zespół inspektorów w składzie:

- 1. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 99-1/2025 z 03 kwietnia 2025 r. – *kierujący zespołem inspektorów;*
- 2. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 99-2/2025 z 03 kwietnia 2025 r. – *członek zespołu inspektorów;*

przeprowadził, w okresie od 09 kwietnia 2025 r. do 05 czerwca 2025 r., kontrolę kompleksową w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubsku (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania jednostki wiążącego się z realizacją zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Czynności kontrolnych w siedzibie jednostki dokonano 09 kwietnia 2025 r. w obecności pani Laury Bondarenko, Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubsku.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej.
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.
5. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwały Rady Miejskiej w Lubsku w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);

- analizę zapisów Regulaminu organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubsku;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;
- analizę akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującym w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki oraz dokumentację przekazaną przez Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubsku pocztą e-PUAP.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-16]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej.

a) Usługi opiekuńcze

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być przyznane w formie usług sąsiedzkich. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy Uchwały Rady Miejskiej w Lubsku w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli m.in.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne.

Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Nie realizuje specjalistycznych usług opiekuńczych ani usług sąsiedzkich. Błąd formalny w decyzji administracyjnej przyznającej ww. świadczenie.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych realizowane było w oparciu o zapisy

Uchwały Nr LXXIII/501/23 Rady Miejskiej w Lubsku z dnia 30 listopada 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwalniania z opłat oraz trybu ich pobierania.

Koszt 1 godziny usług opiekuńczych w 2024 r. wynosił 30 zł, w 2025 r. wynosił 35 zł.

W sprawozdaniu resortowym MRIPS-03 na dzień 31.12.2024 r. Ośrodek wykazał, że usługi opiekuńcze były świadczone 34 osobom. Z przedstawionej kontrolującym w dniu kontroli – pisemnej - informacji wynika, że w kontrolowanym okresie z usług opiekuńczych korzystało 17 osób. Z usług sąsiedzkich – nie korzystała żadna osoba.

Analizie poddano - losowo wybranych 5 teczek klientów, którym w badanym okresie przyznano usługi opiekuńcze – co stanowi 29 % wszystkich decyzji wydanych w powyższym zakresie. Klienci to osoby w wieku 67 – 92 lata. Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych.

W przedłożonych aktach znajdują się orzeczenia Powiatowych Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz ze wskazaniami określonymi w pkt.6 i 7 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji; zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia i potrzebie zabezpieczenia pomocy w formie usług.

Usługi opiekuńcze przyznane były na wniosek klientów na czas określony.

Wszystkie osoby miały własne świadczenia emerytalne (3 osoby), renty rodzinne (2 osoby). Ponośliły częściową odpłatność (4 osoby), lub całkowitą odpłatność (1 osoba) za świadczone usługi opiekuńcze stosownie do warunków zawartych w cyt. Uchwale oraz zgodnie z tabelą odpłatności.

W przypadku zmiany wysokości dochodu Ośrodek wydawał decyzję zmieniającą.

W decyzjach nie określono całkowitego kosztu usług realizowanych w danym miesiącu.

W toku czynności kontrolnych kontrolujący ustalili, że jedna spośród ww. osób korzystających z usług opiekuńczych posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności z powodu choroby psychicznej. Klient jednak wymagał pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, oraz zalecaną przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Wystąpił do ośrodka o udzielenie wsparcia w formie usług opiekuńczych 2 razy w miesiącu po 1 godzinie na okres trzech miesięcy. Klient był uczestnikiem Środowiskowego Domu Samopomocy w Lubsku. Z ustnych wyjaśnień Kierownika wynika, że z obydwu form wsparcia klient korzystał niesystematycznie i nie wnioskował o przedłużenie wsparcia.

We wskazanym przypadku – w decyzji administracyjnej nr MGOPS.4525.5.2025.SŻ z 13.01.2025 przyznającej świadczenie w formie usług opiekuńczych – występuje błąd formalny. Wskazana w podstawie prawnej w/w decyzji Uchwała Nr LXXIII/501/23 Rady Miejskiej w Lubsku z 30.11.2023 r. nie jest spójna z uchwałą wskazaną w uzasadnieniu. Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że gmina nie posiada uchwały dot. świadczenia

specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi (na którą powołano się w uzasadnieniu).

Zakres przyznanych usług był dostosowany – z wyłączeniem osoby z zaburzeniami psychicznymi - do indywidualnych potrzeb klienta.

Osoby korzystające z tej formy wsparcia miały znacznie, bądź całkowicie ograniczoną zdolność samodzielności. Wszyscy klienci prowadzili jednoosobowe gospodarstwa domowe, 3 klientów miało wsparcie członków rodziny mieszkających osobno. W wywiadach środowiskowych pracownik socjalny dokonywał wpisów o działaniach podejmowanych na rzecz klienta; dokonywał oceny potrzeb danego klienta w zakresie usług opiekuńczych oraz innych form wsparcia. Powadzone są również karty pracy socjalnej, w których pracownik socjalny odnotowywał przebieg pracy socjalnej prowadzonej z klientem oraz karty monitoringu usług. Pracownik socjalny w sprawach klientów m.in. – utrzymywał kontakt z członkiem rodziny klienta w sprawach zapewnienia wsparcia w dni wolne od pracy, odwiedzin, pomagał wypełnić wniosek o przyjęcie do ZOL, utrzymywał kontakt z ŚDS w sprawie funkcjonowania klienta.

Klienci w decyzjach przyznających świadczenie mieli wyszczególniony zakres usług dostosowany do ich potrzeb. Ośrodek nie udzielał pomocy w dni wolne od pracy. Klienci korzystali z usług: 5 dni w tygodniu po 1 godzinie (2 osoby), 5 dni w tygodniu po 5 godzin (1 osoba), 3 dni w tygodniu po 1 godzinie (1 osoba), 2 dni w miesiącu po 1 godzinie (1 osoba).

Ośrodek zatrudnia opiekunki w ramach umowy zlecenia.

Zespół kontrolny ustalił, że Ośrodek zatrudnia 4 opiekunki w ramach umowy o pracę. Opiekunki prowadzą karty pracy osoby świadczącej usługi opiekuńcze, w których określona jest data, czas i liczba godzin usług opiekuńczych. Wykonanie usługi potwierdzone jest podpisem podopiecznego bądź jego przedstawiciela ustawowego i zatwierdzone przez pracownika socjalnego.

[akta kontroli str. 116-250;251-296;679-724;1654-1660]

Zadanie realizowane bez uchybień. Sugeruje się wydawać decyzje administracyjne przyznające świadczenie zgodnie z przepisami prawa.

b) Zasiłek stały

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na 31.12.2024 r. z zasiłków stałych korzystały 164 osoby. Na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierało 99 osób (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi).

Analizie poddano wybrane losowo - z przedstawionej listy - akta 5 osób (tj. 5% dokumentacji osób korzystających z zasiłków stałych) pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb. Osoby objęte tą formą wsparcia legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności (4 osoby), umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (1 osoba). Osoby posiadające orzeczenia o niepełnosprawności miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Ponadto, osoba z niepełnosprawnością w stopniu znacznym miała wskazania do stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek stały. Dostosował wsparcie do indywidualnych potrzeb klienta.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci, których akta poddano kontroli, to osoby w wieku: 48 – 81 lat, objęte ubezpieczeniem zdrowotnym. Osoby prowadziły jednoosobowe gospodarstwa domowe (3 osoby mieszkały same, 1 osoba mieszkała z członkiem rodziny, 1 osoba z partnerem).

W wywiadach środowiskowych pracownik socjalny dokonywał wpisów o działaniach podejmowanych na rzecz klienta. Prowadzone były również karty pracy socjalnej, w których pracownik socjalny wpisywał działania prowadzone na rzecz klienta tj. pomoc w złożeniu wniosku o świadczenie wspierające, czy podtrzymywanie kontaktów z członkiem rodziny, z otoczeniem.

W zależności od sytuacji klienci otrzymywali dodatkową pomoc w ramach obszaru pomocy społecznej, m.in. świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności z programu Posiłki w szkole i w domu, pomocy żywnościowej z Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową, zasiłek celowy na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia, zasiłek celowy na zakup opatu.

[akta kontroli str. 116-250;251-296;679-724;1636-1640]

Zadanie realizowane bez uchybień.

c) Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

To jedna z przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy określona zapisami art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Ma zastosowanie w szczególności do rodzin niepełnych i wielodzietnych. W systemie pomocy społecznej pojęcie bezradności wiąże się z faktyczną bezradnością danej osoby, czyli brakiem umiejętności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych.

Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 wg stanu na 31.12.2024 r. – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa

domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do 19 rodzin, w tym 17 niepełnych i 2 wielodzietnych.

Na przestrzeni lat statystyka ta przedstawiała się następująco:

- 2023 r. – 19 rodzin, w tym 17 rodzin niepełnych i 2 rodziny wielodzietne;
- 2022 r. – 18 rodzin, w tym 12 rodzin niepełnych i 6 rodzin wielodzietnych;
- 2021 r. – 27 rodzin, w tym 16 rodzin niepełnych i 7 rodzin wielodzietnych.

Na podstawie przedstawionego przez Kierownika Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, Zespół kontrolujący ustalił, że – na dzień kontroli – z pomocy Ośrodka korzystało 18 rodzin, w tym 9 rodzin niepełnych, 4 rodziny wielodzietne, oraz 5 rodzin tworzyło zarówno rodzinę wielodzietną jak i niepełną. Wszystkie rodziny korzystały z pomocy w formie pracy socjalnej oraz świadczeniami pieniężnymi m.in.: w formie zasiłku celowego, zasiłku okresowego lub finansowania posiłku w szkole w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”. 3 osoby realizowały zatrudnienie w ramach programu zatrudnienia socjalnego CIS. Wszystkie rodziny były objęte wsparciem asystenta rodziny. W 10 rodzinach została wszczęta procedura niebieskiej karty, w 8 rodzinach dodatkowo nadzorował kurator sądowy.

Kontrolujący zbadali akta 5 rodzin, które na dzień kontroli korzystały ze wsparcia ośrodka w tym zakresie (co stanowi 28 % dokumentacji).

Były to osoby w przedziale wiekowym od 31 do 38 lat.

Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin to przede wszystkim:

- niewydolność opiekuńczo-wychowawcza;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwo, alkoholizm,
- niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;

Występuje współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym.

Na podstawie przedłożonej dokumentacji Kierownika, że współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym trwa przez cały okres pracy z rodziną i polega na stałej wymianie niezbędnych informacji, ustaleniu kierunku dalszych działań i ich modyfikacji w zależności od występujących problemów w rodzinie.

Pracownik socjalny, asystent rodziny wraz z przedstawicielami innych służb/instytucji (m.in. placówki oświatowe, policja, służba zdrowia, Sądy, kuratorzy, psycholog, poradnia psychologiczno-pedagogiczna) - w zależności od sytuacji w rodzinie - współpracują na rzecz pomocy rodzinie.

Dokumentacja zgromadzona w sprawie zawierała m.in. diagnozę sytuacji rodziny, karty pracy socjalnej - na podstawie których można wnioskować, iż sytuacja rodzin była na bieżąco monitorowana.

Działania podejmowane w ramach pracy socjalnej były odnotowywane w karcie pracy socjalnej, a podejmowane działania wynikały z rozpoznanej sytuacji i aktualnych potrzeb rodziny.

[akta kontroli str. 17-115;116-250;251-296;679-724;1629-1631;1641-1653;1661]

Zadanie realizowane bez uchybień

d) Zasiłek okresowy (pomoc udzielana z powodu bezrobocia).

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej; oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Gmina realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r. z zasiłków okresowych korzystały 190 rodziny, w tym z tytułu bezrobocia 113 osób. Na dzień kontroli, świadczenie pobierało 137 osób.

Na przestrzeni lat statystyka ta przedstawiała się następująco:

- 2023 – 248 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 98 z tytułu bezrobocia;
- 2022 – 259 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 140 z tytułu bezrobocia;
- 2021 – 378 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 197 z tytułu bezrobocia;
- 2020 – 353 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 219 z tytułu bezrobocia.

Na podstawie przedstawionej informacji nt. świadczeniobiorców zasiłku okresowego wynika, że 79 osób spośród 137 osób (tj. 58%) – objętych było wsparciem w przedziale czasowym od 10 do 20 lat, pozostałe 58 osób w przedziale od 0 do 9 lat, w tym 4 osoby po raz pierwszy zgłosiły się o pomoc do Ośrodka w 2025 r.

Nie wszystkie osoby wykazane na liście były w wieku produkcyjnym; 2 osoby osiągnęły wiek emerytalny - byli to beneficjenci, którzy korzystali z systemu pomocy społecznej 3 lata. Odsetek osób korzystających z zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia w stosunku do wszystkich osób pobierających zasiłek okresowy wynosił 59%.

Kontroli poddano - losowo wybranych 5 teczek klientów, którym w badanym okresie przyznano zasiłek okresowy z powodu bezrobocia - co stanowi 3,65% wszystkich decyzji wydanych w powyższym zakresie.

Wszystkie osoby, którym przyznano zasiłek okresowy spełniały kryterium dochodowe:

- 3 osoby prowadziły samodzielnie gospodarstwo domowe - wysokość przyznanych świadczeń wynosiła odpowiednio 388,00 zł., 313,00 zł., 388,00 zł.;
- 2 osoby prowadziły wspólne gospodarstwo z innymi członkami rodziny - wysokość zasiłku wynosiła odpowiednio 388,00 zł., 372,92 zł.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Kontrolujący – na podstawie analizy udostępnianych akt - ustalili, że zasiłek okresowy najczęściej był przyznawany na okres od 1 do 5 miesięcy.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek okresowy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

W badanym okresie poza świadczeniem w formie zasiłku okresowego, klienci uzyskali dodatkową pomoc w formie zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności w ramach rządowego programu Posiłek w szkole i w domu oraz zasiłku celowego na zaspokojenie bieżących potrzeb.

Podjęmowane działania w ramach pracy socjalnej obejmowały między innymi:

- rozmowy terapeutyczne nt. zmiany funkcjonowania;
- poszukiwanie (motywowanie) do podjęcia stałego zatrudnienia;
- rozmowy wspierające w utrzymaniu abstynencji;
- motywowanie do złożenia wniosku o lokal z zasobów gminy;
- rozmowa nt. funkcjonowania w życiu codziennym, nt. poszukiwania pracy, sytuacji zdrowotnej i mieszkaniowej;
- motywowanie do zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy;
- rozmowy nt. mocnych i słabych stron.

Z każdym klientem, którego akta poddano kontroli, sporządzono plan pracy socjalnej, gdzie celem głównym było zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia i/lub zapewnienie kompleksowego wsparcia i poprawy jakości życia wszystkich członków rodziny. Określano cele szczegółowe oraz działania jakie należy podjąć w celu realizacji założeń planu pracy. Kontrakt socjalny zawarto z 2 osobami.

W 2024 r. zawarto 9 kontraktów socjalnych część A. Brak zawartych kontraktów socjalnych część B – który służy wzmocnieniu aktywności zawodowej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

Zdaniem zespołu kontrolnego Ośrodek nie wykorzystywał w pełni dostępnych metod pracy socjalnej, w formie kontraktów socjalnych - zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny poprzez aktywizację zawodową.

[akta kontroli str. 251-296;495-504;679-724;725-789]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje podjęcie szerszych działań wobec długoletnich beneficjentów pomocy społecznej w wieku produkcyjnym. Częstsze wykorzystywanie narzędzia jakim jest kontrakt socjalny w pracy socjalnej.

e) Praca socjalna

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny.

Ośrodek w 2024 r. zawarł 9 kontraktów socjalnych część A oraz 0 kontraktów socjalnych część B. W pozostałych latach statystyka ta wyglądała następująco:

- 2023 – 12 kontraktów socjalnych część A, 0 kontraktów socjalnych część B;
- 2022 – 24 kontraktów socjalnych część A, 0 kontraktów socjalnych część B;

- 2021 – 65 kontraktów socjalnych część A, 0 kontraktów socjalnych część B;
- 2020 – 49 kontraktów socjalnych część A, 0 kontraktów socjalnych część B.

Z danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 za 2024 r. wynika, że 596 rodzinom została udzielona pomoc w postaci pracy socjalnej. 227 rodzinom udzielono wsparcia wyłącznie w postaci pracy socjalnej.

Na dzień kontroli pracę socjalną w środowisku realizowało 9 pracowników socjalnych.

W wywiadach środowiskowych w planie pomocy w pozycji inne formy wsparcia pracownicy socjalni dokonywali wpisów o działaniach podejmowanych na rzecz klienta w ramach pracy socjalnej. Dokonywane wpisy w większości przypadkach były zindywidualizowane i adekwatne do zgłaszanych potrzeb. Niemniej, brak ich skuteczności powodował, że klienci uzależniali się od świadczeń pieniężnych i proces usamodzielnienia często był nieskuteczny. Pomimo prowadzonej pracy socjalnej, aż 58% beneficjentów zasiłków okresowych wypłacanych z tytułu bezrobocia jest długoletnim klientem pomocy społecznej (powyżej 10 lat).

Zdaniem Zespołu kontrolnego wskazane jest znalezienie nowego modelu pracy socjalnej, aby nie uzależniać beneficjentów świadczeń od pomocy społecznej. Praca socjalna winna być skierowana i prowadzona w taki sposób, aby pomóc osobom w przejściu od zależności do samodzielności. Ważną rolę w tym obszarze pełni pracownik socjalny, którego zadaniem jest umiejętność zidentyfikowania potrzeb klienta i przyczyn jego problemu, a następnie zaplanowania i realizacji we współpracy z nim określonych działań. W tym przypadku, dobrą praktyką jest stosowanie kontraktów socjalnych, które zobowiązują strony umowy do podejmowania działań w celu przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Wg danych statystycznych (sprawozdanie resortowe MRPiPS-03), w każdym kolejnym roku następuje znaczny spadek zawieranych kontraktów socjalnych tj. 65 kontraktów w 2021 r., 24 w 2022 r., 12 w 2023 r., oraz 9 kontraktów w 2024 r.

Zgodnie z zapisem art. 3 ustawy o pomocy społecznej zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom marginalizującym osoby i rodziny, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracja ze środowiskiem.

[akta kontroli str. 251-296;679-724]

Zadanie realizowane bez uchybień. Sugeruje się natomiast podejmować szersze działania w pracy socjalnej - częstsze wykorzystywanie narzędzi jakie daje ustawa w postaci kontraktów socjalnych. Podejmować działania, które wypracują trwałe umiejętności i strategię życiową u beneficjentów pomocy społecznej i pozwolą im funkcjonować w społeczeństwie bez potrzeby stałej interwencji pomocy społecznej.

Ad. 2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te – zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy – należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy

zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także, biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie w przyszłości. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- wybranych akt 5 klientów korzystających z pomocy z powodu bezdomności;
- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- dane z rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Gmina - w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi - zabezpiecza tymczasowe schronienie w schronisku dla osób bezdomnych, w tym schronisku z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w placówkach dla osób bezdomnych regulują zapisy Uchwały Rady Miejskiej w Lubsku.

Gmina jest wpisana do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia pod pozycją 26.

W toku czynności kontrolnych Zespół kontrolny ustalił, że – w badanym okresie – Gmina Lubsko podpisała 4 umowy na zabezpieczenia schronienia dla swoich mieszkańców:

- z organizacją Akcja Humanitarna Życie w Żarach (umowa MGOPS.262.40.2024 z 05.12.2024 r.). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych w Mirostowicach Górnych na okres 01.01.2025 – 31.12.2025;
- z Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej w Zielonej Górze (umowa MGOPS.262.39.2024 z 05.12.2024 r.). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi w Żukowicach na okres 01.01.2025 – 31.12.2025;
- z Fundacją Wzajemnej Pomocy Arka w Krzywej (umowa MGOPS.262.41.2024 z 05.12.2024 r.). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych w Krzywej na okres 01.01.2025 – 31.12.2025;
- z Żarską Spółdzielnią Socjalną w Żarach (umowa nr WE.8122.4.2024 z 01.01.2025 r.). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Ogrzewalni w Lubsku na okres 01.01.2025 – 30.04.2025.

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej, formach:

tj. noclegowni. Tym samym, świadczone usługi nie zawsze będą dostosowane do występujących potrzeb mieszkańców gminy Lubsko.

Ośrodek zapewniał osobom bezdomnym tymczasowe schronienie w placówkach dla osób bezdomnych stosownie do ich potrzeb.

Ośrodek - według danych ujętych w sprawozdaniu MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r., oraz na dzień kontroli udzielił pomocy z tytułu bezdomności 23 osobom.

Do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty 5 osób tj. 22% osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia. Zespół kontrolny ustalił, że pobierają oni świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłku: stałego, okresowego z powodu bezrobocia, celowego na zakup żywności z programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu, celowego na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych . Ponadto 1 osoba pobierała świadczenie w formie zasiłku pielęgnacyjnego.

Analiza akt wskazuje, że:

- 3 osoby korzystały z wsparcia placówki dla osób bezdomnych;
- 2 osoby przebywały u znajomych.

Osoby bezdomne przebywające w placówkach dla osób bezdomnych - były objęte pracą socjalną. Z analizy rodzinnych wywiadów środowiskowych wynika, że w ramach pracy socjalnej, prowadzone były indywidualne porady oraz rozmowy wspierające w zakresie wyjścia z bezdomności i usamodzielnienia, funkcjonowania w placówce dla osób bezdomnych i stosowania się do regulaminu, zachowania abstynencji, propozycji pomocy psychologicznej oraz podejmowania leczenia. Z osobami przebywającymi u znajomych praca socjalna polegała na m.in. na motywowaniu do skorzystania z placówki dla osób bezdomnych, ubiegania się o lokal mieszkalny z zasobów gminy oraz podjęcia leczenia.

3 osoby (w tym 2 osoby przebywające w placówce dla osób bezdomnych) posiadają orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym i umiarkowanym. Z analizy akt klientów wynika, że w środowisku funkcjonują prawidłowo. Znajdują się pod opieką lekarską (sytuacja zdrowotna monitorowana przez pracowników socjalnych).

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek zawierał z osobami bezdomnymi Kontrakty socjalne. Nie opracowywał indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek nie zawierał z osobami bezdomnymi indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Wykorzystał jednak dodatkowe możliwości pomocy w postaci zawartego Kontraktu socjalnego z 4 osobami znajdującymi się w kryzysie bezdomności. Cele główne zawartych kontraktów to m.in. uzyskanie schronienia, poprawa sytuacji życiowej oraz funkcjonowania w środowisku, przestrzeganie regulaminu w ogrzewalni, próby wyjścia z bezdomności, staranie się o mieszkanie socjalne, wynajęcie mieszkania, zachowanie abstynencji. Z analizy ww. dokumentów wynika, że 1 osoba wywiązała się z zawartych

ustaleń we wskazanym terminie tj. pobyt w ogrzewalni oraz podjęcie aktywności zawodowej. W przypadku 3 klientów, ocena zawartych ustaleń nastąpi 05.05.2025 r.

[akta kontroli str. 251-296;297-337;474-494;679-724;735-738]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak zagwarantowania schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach.

Ad. 3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- wybranych akt 5 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2024 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2024 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2024 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Lubsko wynosiła – 1.670 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (17.148 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 31.06.2024 r.) stanowiła ok. 9,79% populacji.

Na terenie miasta i gminy Lubsko funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubsku.

Placówka jest prowadzona przez organizację pozarządową – Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym w Lubsku. Placówka zabezpiecza potrzeby mieszkańców gminy Lubsko w zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi. Oferuje łącznie 19 miejsc, w 3 określonych przepisami typach tj. A, B, D. Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-06 za 2024 r., w roku 2024 z oferty placówki skorzystały 24 osoby.

Gmina Lubsko nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik Ośrodka ustnie wyjaśniła, że nie są świadczone SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do ośrodka w badanym okresie, nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym oraz znacznym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Udzielana pomoc nie zawsze była dostosowana do sytuacji i potrzeb klienta.

Kontrolujący ustalili, że – na dzień kontroli – spośród 134 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 35 osób (tj. 26%) posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U, 02-P. 20 osób posiadało orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, 15 osób w stopniu znacznym. 33 osoby prowadziły samodzielne gospodarstwo domowe, natomiast 2 osoby prowadziły gospodarstwo razem z wspólnie zamieszkującą rodziną. 6 osób przebywało w domu pomocy społecznej, 3 osoby w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, 1 w placówce dla osób bezdomnych oraz 1 osoba przebywała w szpitalu. Najmłodsza osoba na dzień kontroli – miała 30 lat, a najstarsza 68 lat.

Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację 5 świadczeniobiorców (tj. 14%) korzystających z zasiłków stałych. Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie poza zasiłkiem stałym, osoby te otrzymały również zasiłek okresowy, zasiłek celowy na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”. 3 osoby pobierały poza ww. świadczeniami pobierały również zasiłek pielęgnacyjny.

Z kontrolowanej dokumentacji (orzeczenia o niepełnosprawności) wynika, że w przypadku 3 osób występuje konieczność stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji. Wszystkie osoby mają wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. 2 osoby nie mają przeciwwskazań do podjęcia zatrudnienia w warunkach chronionych; żadna osoba nie ma wskazań do uczestnictwa w terapii zajęciowej.

Wśród badanych, 3 osoby posiadające znaczny stopień niepełnosprawności (wg adnotacji w aktach klienta) – mają odpowiednie wsparcie w codziennym funkcjonowaniu (1 osoba hospitalizowana, 2 osoby otrzymują pomoc ze strony rodziny). Wszystkie osoby na bieżąco monitorowane przez pracowników socjalnych.

Praca socjalna była realizowana ze wszystkimi klientami (poza osobą przebywającą w szpitalu). W wywiadach środowiskowych, w zakładce praca socjalna – pracownik socjalny wskazywał jako plan pracy m.in.: rozmowy wspierające, porady indywidualne, rozmowy nt. sytuacji życiowej / zdrowotnej / relacji rodzinnych oraz doświadczenia zawodowego, motywowanie do kontynuowania leczenia oraz przyjmowania leków, utrzymanie abstynencji, rozmowa z członkami rodziny klienta nt. poprawy warunków bytowych.

W przypadku osób mających wskazania do zatrudnienia – brak adnotacji w aktach klientów o podejmowanych działaniach w sprawie.

[akta kontroli str. 251-296;338-389;679-724;730-734]

Zadanie realizowane bez uchybień. Sugestia, by realizowana praca socjalna była

adekwatna (do rozpoznanych) potrzeb klienta.

Ad. 4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. W czasie czynności kontrolnych zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do DPS przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 – stan na 31.12.2024 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 – stan na 31.12.2024 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2024 – 2025 oraz na dzień kontroli;
- informacje Kierownika Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w DPS – analizie poddano dokumentację 5 osób (tj. 11%), które – w badanym okresie – przebywały w domu pomocy społecznej.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2024r. wydatkowano na ten cel kwotę 2.981.344,50 zł, natomiast na 2025r. zaplanowano 3.000.000,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 31.12.2024 r. w domach pomocy społecznej przebywało 54 mieszkańców, za pobyt których częściową odpłatność ponosiła Gmina.

Gmina prowadziła postępowania w stosunku do 11 osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za członka rodziny umieszczonego w domu pomocy społecznej.

Z przekazanych kontrolującym informacji wynika, że na dzień kontroli w domach pomocy społecznej przebywało 46 osób.

W kontrolowanym okresie Ośrodek wydał decyzje kierujące do domów pomocy społecznej 12 osobom. Jedna osoba zrezygnowała z powodu poprawy stanu zdrowia. Klientce - na jej prośbę – przyznano usługi opiekuńcze oraz otrzymała szersze wsparcie pracownika socjalnego. 11 osób umieszczono w domach pomocy społecznej.

Analizie poddano akta 5 osób, które na dzień kontroli przebywały w domach pomocy społecznej. Zespół kontrolny ustalił, że są to osoby w wieku od 45 do 85 lat; 3 osoby posiadały orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu znacznym, 2 osoby - zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia. Podstawą wydania decyzji kierującej był wniosek strony.

W przypadku jednej osoby decyzja o umieszczeniu została wydana przez PCPR po upływie 2 m-cy i 7 dni. Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że powodem zwłoki była sytuacja rodzinna klienta. Klient zamieszkał w placówce w dniu wydania przez PCPR stosownej decyzji. Do czasu umieszczenia w placówce mieszkał z partnerką, systematycznie odmawiał pomocy w formie usług opiekuńczych. Pozostałe 4 osoby, przed umieszczeniem w domu pomocy społecznej osoby miały zapewnione wsparcie ze strony członków rodziny. Dodatkowo 2 osoby korzystały z usług opiekuńczych. 3 osoby pobierały zasiłek stały z OPS, natomiast 2 osoby pobierały świadczenia emerytalne oraz rentowe z zakładu ubezpieczeń społecznych (ZUS).

Kontrolowane wywiady środowiskowe zawierały informacje o przyznanych formach pomocy, sytuacji bytowej.

[akta kontroli str. 116-250;251-296;679-724;1629-1631;1632-1635;1661]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja – osób korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, osób bezdomnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, kierowanych do domów pomocy – była kompletna. Zachowane były terminy określone przepisami prawa (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej). Wydany decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Pomoc była przyznawana na wniosek. Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka.

Zadanie realizowane bez uchybień.

Ad. 5. Warunki do realizacji zadania.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 u.o.p.s) jako gwarancję odpowiedniej jakości usług i pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi adekwatnej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, poszanowanie godności i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwia również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów i społeczności lokalnej. Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubsku (statut, regulamin organizacyjny, upoważnienia Kierownika Ośrodka);
- akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 30.06.2024 r.;
- sprawozdań resortowych MRiPS-03, MRiPS-06 stan na 31.12.2024 r.;
- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń ośrodka – korzystając z prawa nadanego w art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały i zarządzenia Burmistrza Miasta i Kierownika Ośrodka w Lubsku.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubsku działa na podstawie Uchwały Nr XXXVIII/191/16 Rady Miejskiej w Lubsku z dnia 23 listopada 2016 r. (z późniejszymi zmianami) w sprawie nadania Statutu Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Lubsku. W Ośrodku obowiązuje Regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubsku Nr 10/2024 z dnia 22 lutego 2024 r.

Kierownik ośrodka posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Zarządzenie Nr 76a/z/2023 Burmistrza Lubka z dnia 29 czerwca 2023 r.). Zastępca Kierownika ośrodka posiada również stosowne upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Zarządzenie Nr 12/w/2018 Burmistrza Lubka z dnia 25 stycznia 2018 r.)

Warunki lokalowe Ośrodka stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań oraz obsługi klienta. Ośrodek nie posiada barier architektonicznych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubsku zlokalizowany jest na parterze – dwupiętrowego budynku (z poddaszem) przy al. Niepodległości 2, w Lubsku. W budynku funkcjonuje również Urząd Miasta w Lubsku, Zakład Gospodarowania Mieniem Komunalnym w Lubsku, Izba Pamięci oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Budynek nie został wyposażony w windę.

Część budynku – w którym znajduje się Ośrodek - jest w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Przy budynku znajduje się parking, również z miejscami dla osób z niepełnosprawnościami.

Warunki lokalowe ośrodka są dobre. Ośrodek dysponuje 10 pomieszczeniami. Pracownicy socjalni zajmują 4 pomieszczenia biurowe (po 2 pracowników socjalnych w 3 pomieszczeniach, 3 pracowników w 1 pomieszczeniu). Kierownik ośrodka, z-ca Kierownika oraz główna Księgowa zajmują odrębne pomieszczenia biurowe. Przyjęcia interesantów odbywają się w sekretariacie ośrodka lub w pomieszczeniach biurowych pracowników socjalnych.

Ośrodek czynny jest w dni robocze: w poniedziałki w godz. 7.30 – 17.00, od wtorku do czwartku w godz. 7.30 – 15.30, oraz w piątki w godz. 7.30 – 14.00.

W Ośrodku - zgodnie z liczbą zatrudnionych pracowników socjalnych - wyodrębniono 9 rejonów opiekuńczych,. W przypadku nieobecności pracownika socjalnego, klientów przyjmuje pracownik pozostający na terenie Ośrodka.

W Ośrodku prowadzona jest Książka obiegu dokumentów - korespondencji przychodzącej i wniosków pisemnych. Wizyty klientów w ośrodku nie są ewidencjonowane, za wyjątkiem sytuacji wymagającej sporządzenia odpowiedniej notatki służbowej.

Wszyscy pracownicy Ośrodka mają możliwość skorzystania z porad Kancelarii prawnej, która swoje dyżury pełni w Urzędzie Miasta w Lubsku – osobiście, w formie telefonicznej lub email - wtorek i czwartek w godz. 9.00 – 11.00. Klienci mają możliwość uzyskania pomocy prawnej w Punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej w Urzędzie Miejskim w Lubsku (Pl. Wolności 1): poniedziałek w godz. 8.00 – 12.00, oraz wtorek, środa i piątek w godz. 7.30 – 11.30.

Na dzień kontroli Ośrodek spełniał określone zapisami ustawy o pomocy społecznej wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust. 11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto ust. 12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej musi zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 9 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy. 1 zatrudniony pracownik socjalny przebywający na długotrwałym urlopie wychowawczym/rodzicielskim – nie jest wliczony do wskaźnika zatrudnienia. Każdy z pracowników socjalnych świadczy pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio na jednego pracownika socjalnego przypadało 1.905 mieszkańców (liczba mieszkańców ogółem – 17.148 – stan na 31.06.2024 r. dane GUS) oraz 66 środowisk objętych pracą socjalną (łącznie 596 rodzin objętych pracą socjalną wg sprawozdania MRIPS-03 stan na 31.12.2024 r.).

Kierownik Ośrodka, zastępca kierownika oraz pracownicy socjalni posiadają kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej ośrodkiem pomocy społecznej określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Kierownik oraz Zastępca kierownika ośrodka

posiadają specjalizację z organizacji pomocy społecznej oraz wymagany 3-letni staż w pomocy społecznej. Osoba zatrudniona na stanowisku Kierownika Ośrodka kieruje jednostką od 01.01.2023 r.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że wszyscy posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami – otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia. W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek.

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni świadczący pracę w środowisku uczestniczyli w szkoleniach m.in. z obszaru pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy domowej, procedury Niebieskiej Karty, ochrony danych osobowych, cyberbezpieczeństwa. Kierownik oraz Zastępca Kierownika ośrodka – w okresie objętym kontrolą – również uczestniczyli ww. szkoleniach merytorycznych.

[akta kontroli str. 251-296;473;505-558;559-666;679-724;667-678;1662]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Zakres usług opiekuńczych był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta.
2. Błąd formalny w decyzji administracyjnej przyznającej świadczenie w formie usług opiekuńczych.
3. Osobom korzystającym z zasiłku stałego Ośrodek udzielał pomocy adekwatnie do rozpoznanych potrzeb.
4. Ośrodek realizuje wsparcie względem rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
5. Ośrodek realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.
6. 58 % beneficjentów zasiłków okresowych wypłacanych z tytułu bezrobocia jest długoletnim klientem pomocy społecznej.
7. Ośrodek w rodzinnych wywiadach środowiskowych i w aktualizacjach wywiadów

dokonywał wpisów o udzielonym wsparciu klienta, jednocześnie zawierał informacje o sytuacji klienta. Prowadzone są karty pracy socjalnej.

8. Brak skuteczności w ramach prowadzonej z klientem pracy socjalnej. Wskazane podejmowanie szerszych działań w tym zakresie, tj. częstsze wykorzystywanie narzędzi jakie daje ustawa w postaci kontraktów socjalnych. Realizowana praca socjalna powinna być adekwatna (do rozpoznanych) potrzeb klienta.
9. Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach.
10. Z osobami zmagającymi się z kryzysem bezdomności były zawierane kontrakty socjalne w celu przezwyciężenia ich trudnej sytuacji życiowej, w tym wyjścia z bezdomności.
11. Na terenie gminy Lubsko funkcjonuje środowiskowy dom samopomocy, który zabezpiecza potrzeby mieszkańców gminy.
12. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak wniosków o tę formę pomocy.
13. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.
14. Ośrodek prowadzi postępowania w stosunku do rodzin zobowiązanych do wnoszenia opłaty na rzecz członka rodziny umieszczonego w dps (art. 103 uops).
15. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Miejskiej w Lubsku oraz zarządzenia Burmistrza Lubska i Kierownika Ośrodka.
16. Warunki lokalowe Ośrodka są dobre. Stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań. W ośrodku nie występują bariery architektoniczne.
17. Ośrodek spełnia wymagany wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych.
18. Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadają wymagane na zajmowanym stanowisku kwalifikacje zawodowe oraz staż pracy, oraz podnosili kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach merytorycznych.

Wniosek wymieniony w punkcie 9 stanowi uchybienie.

Wnioski ujęte w punktach 2, 6, 8 stanowią sugestię Zespołu Kontrolującego.

Za stwierdzone uchybienie odpowiedzialny jest Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubsku.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubsku, pod pozycją nr 17.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubsku, drugi Burmistrzowi Lubska, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Krzysztof Frisoli

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Teresa Ozimek

Kierownik Ośrodka:

Kierownik Miejsko – Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubsku
mgr Laura Bondarenko

Gorzów Wielkopolski, dnia 16.06.2025 r.

Lubsko, dnia 23.06.2025 r.